

Sygn. akt **IC 548/19**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **sędzia Andrzej Kurylek**

Protokolant: protokolant sądowy Anna Janik

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2020 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

przeciwko **Skarbowi Państwa - Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad**

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. na rzecz Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 10.800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

C 548/19

UZASADNIENIE

Powódka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. w pozwie z dnia 11 lutego 2019 r. żądała zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad kwoty 411.778,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazała, iż na dochodzoną kwotę składa się odszkodowanie w związku z podziałem i częściowym wywłaszczeniem w postaci: utraty wartości działki pozostałej po wywłaszczeniu w kwocie 90.640 zł oraz utraty czynszu najmu przedmiotowej nieruchomości za pozostały czas trwania umowy najmu w kwocie 321.138,16 zł.

Pozwany w odpowiedzi na pozew z dnia 18 marca 2019 r. wniósł o oddalenie powództwa jako całkowicie bezzasadnego.

W uzasadnieniu podniósł następujące zarzuty:

- braku wskazania przez powódkę podstawy prawnej żądania (w tym braku w ogóle możliwości wskazania takiej podstawy),
- działania pozwanego zgodnie z prawem,
- otrzymania przez powódkę należnego, określonego przepisami prawa, odszkodowania z tytułu wywłaszczenia nieruchomości,
- braku wykazania faktu poniesienia szkody.

Powódka na rozprawie w dniu 8 stycznia 2020 r. sprecyzowała podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazując, iż stanowią ją przepisy art. 12 i 18 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, art. 128 ustawy o gospodarce nieruchomościami i art. 361 k.c.

Jednocześnie pełnomocnik powódki, wielokrotnie dopytywany przez Przewodniczącego składu, wyraźnie wskazał, iż powódka nie kwestionuje decyzji administracyjnej przyznającej odszkodowanie za wywłaszczoną część nieruchomości, lecz uważa, iż nie obejmuje ona wszelkich możliwych roszczeń odszkodowawczych jakie mogą być w tego typu sytuacji wywodzone (protokół rozprawy k.241 verte; czas - 00:18:44-00:25:57).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Nieruchomość składająca się z działek nr (...) położona w miejscowości R. do 28 kwietnia 2016 r. była własnością (...) (...) Sp. z o.o. S.K. z siedzibą w P. (okoliczność bezsporna). Spółka ta w dniu 15.12.2015 r. zawarła z D. S. umowę najmu przedmiotowej nieruchomości na czas określony – 15 lat od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. za zapłatą czynszu najmu w wysokości 3500 złotych miesięcznie (umowa najmu nieruchomości: k. 50-53).

W dniu 28.04.2016 r. (...) (...) Sp. z o.o. S.K. z siedzibą w P. zbyła na rzecz powodowej spółki przedmiotową nieruchomość (okoliczność bezsporna).

W dniu 30.04.2016 r. powódka, która wstąpiła w prawa i obowiązki wynajmującego, zawarła z D. S. jako najemcą aneks do umowy najmu mocą którego strony obniżyły od dnia 1 maja 2016 r. czynsz najmu do kwoty 2500 zł miesięcznie (aneks do umowy: k.56).

Przedmiotowa nieruchomość, składająca się z dwóch wymienionych działek przewidziana była w planach rozbudowy infrastruktury drogowej jako przeznaczona pod budowę drogi ekspresowej (...). Przeznaczenie to wynikało już z planu zagospodarowania przestrzennego Gminy L., w obrębie geodezyjnym R., uchwalonego uchwałą nr XXXVIII/269/2010 Rady Gminy L. z dnia 22 marca 2010 r. Po utracie mocy planu, identyczne przeznaczenie wynikało ze studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy L. zatwierdzonego uchwałą nr XXIII/166/2012 Rady Gminy L. z dnia 29 czerwca 2012 r. oraz (...) Rady Gminy L. z dnia 27 stycznia 2015 r. (okoliczności bezsporne).

W dniu 19 sierpnia 2011 r. została wydana tzw. „decyzja środowiskowa” „ustalająca środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej (...) P. – W., na odcinku węzeł G. (A2-bez węzła) węzeł K. (bez węzła)”, która odnosiła się także do przedmiotowej nieruchomości (decyzja: k.98-123). Decyzja ta, w zakresie jakim dotyczyła wymienionej nieruchomości została utrzymana w mocy decyzją Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 21 lutego 2013 r. (decyzja: k.86-97).

Wojewoda (...) decyzją nr (...) z dnia 26.10.2017 r. udzielił zezwolenia na realizację w/w inwestycji drogowej na rzecz Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad (decyzja: k.163-181).

Do ustalenia przysługującego zgodnie z prawem odszkodowania na rzecz powódki w związku z przejściem z mocy prawa w oparciu o w/w decyzję Wojewody (...) części nieruchomości doszło w decyzji Wojewody (...) z dnia 29 maja 2018 r., mocą której przyznano powódce odszkodowanie w łącznej wysokości 392.424,77 złotych (kwota odszkodowania odpowiadająca wartości wywłaszczonej nieruchomości: 417.854 zł pomniejszona o odszkodowanie należne z tytułu wygaśnięcia hipotek przymusowych kaucyjnych ustanowionych na rzecz ZUS-u tj. o kwotę 25.399,23 zł) (decyzja: k.183-187).

Przywołane wyżej dokumenty, co do których żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości ani wiarygodności zawartych w nich treści - w powiązaniu z przytoczonymi niezaprzeczonymi twierdzeniami stron odnoszącymi się do okoliczności bezspornych - stanowiły wystarczającą podstawę dokonania istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń faktycznych.

Sąd zważył co następuje:

Żądanie powództwa jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Kluczowe znaczenie w sprawie mają dwie w/w - wydane przez Wojewodę (...) decyzje: z 26.10.2017r. zezwalającą na realizację inwestycji drogowej (...) oraz z 29.05.2018r. ustalającą wysokość należnego odszkodowania za przejęcie na rzecz Skarbu Państwa prawa własności przedmiotowej nieruchomości.

Odnosząc się od pierwszej z wymienionych decyzji wskazać należy, iż zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej zatwierdza się projekt podziału nieruchomości. Natomiast nieruchomości wydzielone liniami rozgraniczającymi teren stają się z mocy prawa własnością Skarbu Państwa w odniesieniu do dróg krajowych z dniem, w którym decyzja o zezwoleniu realizacji inwestycji drogowej stanie się ostateczna, za odszkodowaniem ustalonym w odrębnej decyzji.

„Decyzją odrębną” ustalającą odszkodowanie jest właśnie druga z przywołanych decyzji.

Reżym, czyli zasady i zakres odpowiedzialności odszkodowawczej określają przepisy w/w ustawy, która w art. 12 ust.5 wskazuje, iż do ustalenia wysokości i wypłacenia odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami, zaś zgodnie z przepisem art. 23 ustawy w sprawach w niej nieuregulowanych odsyła także do ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Same zaś granice odpowiedzialności odszkodowawczej określa przepis art. 18 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, który stanowi, iż odszkodowanie obejmuje jedynie wartość przejętej nieruchomości oraz że wysokość tego odszkodowania ustala się według stanu nieruchomości w dniu wydania decyzji o zezwoleniu realizacji inwestycji drogowej przez organ I instancji oraz według jej wartości w dniu wydania decyzji ustalającej wysokość odszkodowania.

Przywołane przepisy nie dają podstawy do uwzględnienia dalej idących roszczeń, które sformułowała powódka, tj. żądania zasądzenia odszkodowania z tytułu utraty wartości działki pozostającej po wywłaszczeniu oraz z tytułu utraty czynszu najmu.

Z faktu tego zdaje sobie sprawę sama powódka, co wynika choćby z treści załącznika do protokołu rozprawy z dnia 14 stycznia 2010 r.

Podstawy uwzględnienia żądań powódki nie może stanowić ani przywoływany przez nią przepis art. 361 k.c., ani przywoływane także przez nią postanowienia zawarte w art. 21 ust.2 w zw. z art. 8 ust.2 Konstytucji RP.

Art. 361 k.c. określający granicę odpowiedzialności odszkodowawczej, wprost w § 2 określa, iż określony w nim zakres naprawienia szkody odnosi się do tych przypadków, które nie są określone w odmienny sposób w przepisach ustawy.

Przywołane wyżej przepisy są właśnie przepisami, które w odmienny niż czyni to przepis art. 361 k.c., określają zasady ustalania odszkodowania z tytułu wywłaszczenia nieruchomości. Należy dodać jednocześnie, iż pierwsza z decyzji Wojewody (...) z 26.10.2017r. zezwalającą na realizację inwestycji drogowej (...), która rodziła względem przedmiotowej nieruchomości faktycznie skutek wywłaszczeniowy (co do jej części) była działaniem prawnym, a nie bezprawnym. Została bowiem podjęta przez właściwy, powołany do tego organ na podstawie przysługującego mu uprawnienia ustawowego, w sposób władczy (imperium). Zatem zakres stosownego odszkodowania z tytułu działań władzy państwowej zgodnej z prawem, ale skutkującej negatywnymi konsekwencjami dla podmiotów prawa cywilnego, określają postanowienia właściwych ustaw legitymizujących takie działania (tworzące podstawę prawną dla takich aktów władczych), a nie przepisy kodeksu cywilnego.

Oczywistym jest, iż przywołane przez powódkę postanowienia Konstytucji RP nie mogą być samoistnym źródłem kreowania granic odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa za działania podjęte na podstawie i granicach prawa. Przepis art. 21 ust. 2 Konstytucji RP 2. , który stanowi, iż „wywłaszczenie jest dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest dokonywane na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem” stanowi obowiązek dla ustawodawcy, tworzy rodzaj wzorca konstytucyjnego, który musi być brany pod uwagę przez ustawodawcę przy uchwalaniu przepisów

przewidujących możliwość wywłaszczenia nieruchomości na cele publiczne. Weryfikacji tego, czy ustawodawca dopełnił w danej regulacji prawnej wymogów określonych w tym przepisie dokonuje jedynie uprawniony do tego organ państwowy tj. Trybunał Konstytucyjny. Zwrócić należy uwagę, iż przywołany przepis Konstytucji RP nie wskazuje w ogóle na techniczne aspekty ustalania odszkodowania (czyli w jaki sposób ma ono być obliczone). Kwestie te bowiem pozostawione są właśnie do rozstrzygnięcia ustawodawcy w ustawach zwykłych.

Akcja prawna powódki zmierzała zatem de facto do tego, aby Sąd powszechny ocenił jakość i skuteczność obowiązującego uregulowania ustawowego, co z przyczyn ustrojowych (wskazanych już wyżej) nie było możliwe.

Z tych względów należało orzec jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażone w przepisie art. 98 k.p.c.